

การจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา^{*}
Solid Waste Management: A case study of Bang Khwan Subdistrict
Administration Organization, Mueang District,
Chachoengsao Province.

พัชรี สีนเจริญ^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร บุคลากรและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ และผู้นำชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญมีโครงการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยและดำเนินการเองในการเก็บขน ช่วงเวลาจัดเก็บคือทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถจัดเก็บได้เฉลี่ย 3.5 ตันต่อวัน รวบรวมส่งกำจัดที่สถานีกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งสถานที่กำจัดเป็นแบบเทกอง 2) ปัญหาในการจัดการขยะที่พบ ได้แก่ ประชาชนขาดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะ ไม่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะ ภาชนะรองรับขยะแบบไม่มีฝาปิดทำให้เกิดความสกปรกบริเวณโดยรอบ บุคลากรไม่เพียงพอ และทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญไม่มีนโยบายหรือมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะที่จริงจัง 3) แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ปลุกฝังทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะ เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนการแปรรูปขยะเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย จัดหาภาชนะให้เพียงพอต่อความต้องการ

คำสำคัญ: ขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ

^{*}บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

^{**}นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้มีการขยายตัวของสังคมเมืองในหลายพื้นที่สูงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น วิถีดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปส่งผลต่อพฤติกรรมกรบริโภค ก่อให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี การดำเนินการที่ผ่านมาของการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมพร้อมในการบริหารจัดการในระยะยาว เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรงบประมาณ และอุปกรณ์ การดำเนินการส่วนใหญ่มีลักษณะต่างคนต่างทำ การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทยนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการลักลอบทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ การบริการจัดเก็บขยะที่ไม่สามารถเข้าถึงในบางพื้นที่ การกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล จะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำชะขยะมูลฝอยปนเปื้อนลงสู่ดิน ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพไม่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เมื่อฝนตกจะเกิดน้ำเสียปนเปื้อนลงแหล่งน้ำธรรมชาติทั้งผิวดินและใต้ดิน หรือมลพิษทางกลิ่น ก่อให้เกิดความรำคาญ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและพาหะของโรคเนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอยมีโอกาที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น เพราะขยะมูลฝอยมีทั้งความชื้นและสารอินทรีย์ที่จุลินทรีย์ใช้เป็นอาหาร ส่งผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง มีผลกระทบต่อทัศนียภาพที่ไม่น่าดูในชุมชน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2560) ได้รายงานการจัดการขยะมูลฝอยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,777 แห่ง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 4,711 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีการดำเนินการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 3,066 แห่ง การดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สามารถให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้มากขึ้นทำให้ปัญหาขยะตกค้างลดน้อยลง แต่การกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ยังไม่ถูกสุขลักษณะเมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละปี ดังนั้นการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยจึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางและทิศทางของการดำเนินงานรวมทั้งการจัดสรรงบประมาณให้เป็นรูปธรรมเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในระยะยาวให้มีประสิทธิภาพ และถูกหลักสุขาภิบาล

การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย รัฐธรรมนูญ ปี 2560 มาตรา 250 ระบุว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และมาตรา 258 จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 34/1 การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการสวนทองถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการสวนทองถิ่นนั้น พระราชบัญญัติ

กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติในมาตรา 17 (11) และมาตรา 17 (12) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมและการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ และบทบัญญัติในมาตรา 16, 17 และ 18 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2562) ได้รายงานปริมาณขยะมูลฝอยของจังหวัดฉะเชิงเทราว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 0.26 ล้านตัน แต่สามารถเก็บขนได้ 0.16 ล้านตัน โดยจำแนกแบ่งปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้อง 0.07 ล้านตัน ขยะมูลฝอยที่กำจัดไม่ถูกต้อง 0.09 ล้านตัน ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ 0.04 ล้านตัน คิดเป็นอัตราการเกิดขยะ 1.05 กิโลกรัม/คน/วัน การจัดลำดับจังหวัดที่มีปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างพบว่าจังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ลำดับที่ 13 มีปริมาณขยะตกค้างประมาณ 1 แสนตัน ซึ่งมีลำดับที่ดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2560 คือมีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีพื้นที่ตั้งในจังหวัดฉะเชิงเทราประสบปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยเช่นกัน โดยในแต่ละวันจะมีขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมากที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญจะต้องดำเนินการจัดเก็บ และปัญหาการเก็บขนไม่หมด มีขยะมูลฝอยตกค้าง การกำจัดที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวของชุมชนเมืองจากโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) จากความเป็นมาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างไร และศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางในการแก้ไข เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา

1. การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบ การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ระเบียบ คำสั่ง เอกสารจากราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย และการวิจัยสนาม (Field research) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 10 คน เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ จำนวน 1 คน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน โดยผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น แล้วนำมาหาข้อสรุปอย่างมีระบบ มีเหตุและผลอิงตามกรอบแนวคิดทฤษฎี หลังจากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบพรรณนา เพื่ออธิบายผลการวิจัยตามความเป็นจริง

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเอกสาร พบว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2561) ได้รายงานปริมาณขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญในระหว่าง พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2561 ดังนี้

ตารางที่ 1 การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2561

ปี	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ตัน/ปี)	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ (ตัน/ปี)	การจัดการ					
			การกำจัด				การนำไปใช้ประโยชน์	
			ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง			
			ตัน/ปี	ร้อยละ	ตัน/ปี	ร้อยละ	ตัน/ปี	ร้อยละ
2559	2,920	2,920	0	0	2,920	100	0	0
2560	3,650	2,920	0	0	2,920	80	730	20
2561	1,485	1,303	0	0	1,303	87.74	182	12.26

ที่มา จาก ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, โดย กรมควบคุมมลพิษ, 2561, ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2563, จาก <http://thaimsw.pcd.go.th/report5.php>

การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย กฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอย จัดทำบริการสาธารณะที่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในท้องถิ่น รับผิดชอบ การจัดเก็บ รวบรวม และนำไปกำจัดตามหลักวิชาการ จัดให้มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยรวมเพื่อรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากได้อย่างเพียงพอ จัดทำแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยการจัดการขยะ

มูลฝอยจะให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาตั้งแต่การใช้มาตรการป้องกันจนถึงการกำจัดซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย จังหวัด และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในระดับจังหวัดจะจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในจังหวัดให้หมดไปด้วยการกำจัดคูแฉ่งกรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ปิด และ/หรือปรับปรุงฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง รวมถึงสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้รวมกลุ่มพื้นที่จัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม และให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยและนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ติดตามและกำกับคูแฉ่งกรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใน จังหวัดให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงาน ร่วมกับจังหวัดในการจัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และของจังหวัด ดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ และจัดระบบการเก็บรวบรวมขนส่ง ขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทเพื่อส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข เช่น การคัดแยก การเก็บ รวบรวม การเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย ให้เหมาะสม และให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในร่วมตัดสินใจ และร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้น

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญได้จัดทำขึ้นโดยมีความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนชุมชน นโยบายรัฐบาล และ นโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มุ่งสู่ สภาพการณ์อันพึงประสงค์ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ พ.ศ. 2560 - 2563 : ด้านการ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีความเชื่อมโยงกับ

1. ยุทธศาสตร์ชาติ: ยุทธศาสตร์ด้านที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด: ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้สมดุล
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อปท. ในเขตจังหวัด: ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

พันธกิจ: การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์: น้ำเสีย ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีการจัดการอย่างเป็นระบบและลดลง

ตัวชี้วัด: ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในตำบลบางขวัญได้รับการจัดการ ดูแล อนุรักษ์และ ฟื้นฟูเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา: การจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 ตัวชี้วัดระดับแนวทางการพัฒนา: จำนวนโครงการที่จัดการน้ำเสีย ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างเป็น
 ระบบจำนวน 8 โครงการ
 ความก้าวหน้าของเป้าหมาย: ปีละ 2 โครงการ
 ผลผลิต/โครงการ: 1) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
 2) รณรงค์การกำจัดและคัดแยกขยะ
 หน่วยงานรับผิดชอบหลัก: กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยสนาม พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ
 อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

1. ขยะมูลฝอยที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญดำเนินการจัดเก็บส่วนใหญ่มาจาก
 แหล่งที่พักอาศัย ร้านค้า และสถานที่อื่น ๆ ลักษณะของขยะที่พบ ได้แก่ เศษอาหาร เศษกระดาษ
 เศษพลาสติก เศษผ้า สำหรับขยะที่สามารถขายได้ เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระจงอลูมิเนียม
 กระดาษ ชาวบ้านจะคัดแยกไว้สำหรับนำไปขายที่ร้านรับซื้อของเก่า

2. ปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถจัดเก็บได้เฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3.5 ตัน โดยการจัดเก็บขยะ
 มูลฝอยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญได้ดำเนินการจัดเก็บเองโดยใช้งบประมาณที่จัดสรร
 ขึ้นมาโดยเฉพาะ และไม่มีการเก็บค่าบริการจากครัวเรือนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย วิธีการดำเนินงาน
 จัดเก็บขยะมูลฝอยมีดังนี้ ใช้รถยนต์บรรทุกขยะแบบอัตโนมัติ จำนวน 1 คัน จัดเก็บขยะมูลฝอยทุกวัน
 จันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลา 8.30 น. ถึง 16.30 น. ภาชนะสำหรับรองรับขยะมูลฝอยมีแบบเดียว คือ
 ถังพลาสติกสีฟ้า ขนาด 200 ลิตร ไม่มีฝาปิด เจาะรูระบายน้ำด้านล่าง เมื่อจัดเก็บแล้วจะรวบรวมขยะ
 มูลฝอยไปส่งกำจัดที่สถานีกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 12 ของ
 ตำบลบางขวัญ เสียค่ากำจัดขยะมูลฝอยตันละ 600 บาท ซึ่งสถานที่กำจัดเป็นแบบเทกอง

3. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญมีโครงการคัดแยกขยะในครัวเรือน กิจกรรมร่วมกันทำ
 ความสะอาดถนน จัดพาผู้นำชุมชนศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการขยะ มีการประชาสัมพันธ์โครงการ
 หรือให้ความรู้เกี่ยวกับขยะโดยจัดอบรมให้ความรู้กับผู้นำชุมชน จัดทำแผ่นพับ แผ่นป้ายให้ความรู้กับ
 ประชาชน ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง-ดี

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ
 อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

1. บุคคลภายนอกลักลอบนำขยะมาทิ้งในพื้นที่ตำบลบางขวัญ การทิ้งขยะนอกจุดบริการ
 ประชาชนขาดจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง

2. ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในเรื่องการคัดแยกขยะ มีการนำขยะที่ไม่สามารถ
 นำไปกำจัดได้มาทิ้งเช่น เศษวัสดุก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ยังน้อย
 ประชาชนขาดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอย

3. การใช้ภาชนะรองรับขยะแบบไม่มีฝาปิดทำให้มีขยะหกหล่นออกนอกภาชนะ ก่อให้เกิด
 ความสกปรกบริเวณโดยรอบ ภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมีเพียงแบบเดียว ทำให้ไม่ได้มีการคัดแยก
 ประเภทขยะ ส่งผลให้ขยะถูกรวมกันมาเกิดการปนเปื้อนซึ่งยากต่อการคัดแยกเพื่อนำไปกำจัดให้ถูกวิธี

4. บุคลากรไม่เพียงพอ เมื่อมีพนักงานลาหยุดทำให้พนักงานที่เหลือต้องทำงานหนักขึ้น ส่งผลให้การจ้ดเก็บและขนขยะมูลฝอยไปกำจัดเกิดความล่าช้า ไม่สามารถจ้ดเก็บได้หมด เกิดขยะมูลฝอยตกค้างเป็นจำนวนมาก

5. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญไม่มีนโยบายหรือมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะที่จริงจัง ขาดความต่อเนื่อง ขาดการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการในการจัดการขยะ การผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางยังไม่มีประสิทธิภาพ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

1. ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะโดยให้ความรู้ การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะ รณรงค์ขอความร่วมมือจากประชาชนให้มีการคัดแยกขยะและนำขยะมาทิ้งบริเวณที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญจัดเตรียมไว้ เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2. จัดหาภาชนะให้เพียงพอต่อความต้องการโดยกำหนดจุดวางภาชนะจะคำนึงถึงความสะดวกคล่องกับสถานที่ และจัดให้มีถังขยะแบบแยกประเภทเพื่อเป็นการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง

3. เพิ่มกำลังคนเพื่อลดภาระงานสำหรับพนักงานเก็บขยะ ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่พนักงาน

4. สนับสนุนการแปรรูปขยะเปียก ทำปุ๋ย น้ำหมัก เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญต้องจ้ดเก็บ

5. ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกัอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการในการเก็บ ขนส่ง และกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ

อภิปรายผล

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ขยะมูลฝอยที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญดำเนินการจ้ดเก็บส่วนใหญ่มาจากแหล่งที่พักอาศัย ร้านค้า และสถานที่อื่น ๆ ลักษณะของขยะที่พบ ได้แก่ เศษอาหาร เศษกระดาษ เศษพลาสติก เศษผ้า สอดคล้องกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2555) เรื่อง ลักษณะขยะมูลฝอยตามประเภทแหล่งกำเนิด ได้อธิบายว่า ลักษณะขยะมูลฝอยที่พบจากแหล่งกำเนิดประเภทที่พักอาศัย ได้แก่ เศษอาหาร กระดาษ พลาสติก เศษผ้า หนังสื ยาง กระเบื้อง เศษใบไม้ กิ่งไม้ของเสียอันตรายจากบ้านเรือน เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า และเฟอร์นิเจอร์ ลักษณะขยะมูลฝอยที่พบจากแหล่งกำเนิดประเภทธุรกิจการค้าและสถานที่ราชการ ได้แก่ กระดาษ กลอง พลาสติก แก้ว เศษอาหาร ไม้ กระเบื้อง ของเสียอันตรายจากบ้านเรือน สำหรับขยะที่สามารถขายได้ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องอลูมิเนียม กระดาษ ชาวบ้านจะคัดแยกไว้สำหรับนำไปขายที่ร้านรับซื้อของเก่า

สอดคล้องกับแนวคิดของพริยุดม์ วรรณพฤษ (2553) กล่าวถึงการลดและคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิด และการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปไว้ว่า ในสังคมไทยมีกระบวนการคัดแยกขยะมูลฝอยที่เรียกว่า กลไกแบบไม่เป็นทางการ (Informal Mechanism) เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ไม่ได้เกิดจากการกำหนดมาตรการของรัฐหรือท้องถิ่น แต่เป็นไปตามปัจจัยราคาซื้อขาย และการเก็บรวบรวมวัสดุรีไซเคิลขึ้นกับกลไกที่เกิดขึ้นเอง การคัดแยกขยะแบบไม่เป็นทางการจากครัวเรือนนั้น ประชาชนจะมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอยู่แล้วเพื่อนำมาใช้ซ้ำหรือนำไปขาย เช่น การแยกถุงพลาสติกขวด กระดาษหนังสือพิมพ์ โลหะ รวมถึงการแยกเศษอาหารไว้เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และการคัดแยกโดยชาเล้งหรือรถซ้อขยะ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของการคัดแยกและลดปริมาณขยะของสังคมไทย

2. ปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถจัดเก็บได้เฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3.5 ตัน โดยการจัดเก็บขยะมูลฝอยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญได้ดำเนินการจัดเก็บเองโดยใช้งบประมาณที่จัดสรรขึ้นมาโดยเฉพาะ และไม่มีการเก็บค่าบริการจากครัวเรือนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย วิธีการดำเนินงานจัดเก็บขยะมูลฝอยมีดังนี้ ใช้รถยนต์บรรทุกขยะแบบอัตโนมัติ จำนวน 1 คัน จัดเก็บขยะมูลฝอยทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลา 8.30 น. ถึง 16.30 น. ภาชนะสำหรับรองรับขยะมูลฝอยมีแบบเดียวคือ ถังพลาสติกสีฟ้า ขนาด 200 ลิตร ไม่มีฝาปิด เจาะรูระบายน้ำด้านล่าง เมื่อจัดเก็บแล้วจะรวบรวมขยะมูลฝอยไปส่งกำจัดที่สถานีกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 12 ของตำบลบางขวัญ เสียค่ากำจัดขยะมูลฝอยตันละ 600 บาท ซึ่งสถานที่กำจัดเป็นแบบเทกอง โดยวิธีการบริหารจัดการมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Gulick (อ้างถึงใน เถลิงพล ศรีหงษ์, 2562, หน้า 25) ที่เสนอหลักการบริหารชื่อว่า POSDCORB ดังนี้คือ (1) การวางแผน (Planning) กำหนดแนวทางของกิจกรรมที่ต้องทำและวิธีการในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (2) การจัดองค์การ (Organizing) โดยกำหนดโครงสร้างหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ (3) การจัดบุคลากร (Staffing) การจัดหาและฝึกอบรมพนักงานให้มีความเชี่ยวชาญ (4) การอำนวยการ (Directing) มีการสั่งการในรูปแบบและคำสั่ง (5) การประสานงาน (Coordinating) มีการประสานงานกับหน่วยงานและบุคลากรทั้งภายในและภายนอก (6) การรายงาน (Reporting) ได้จัดทำรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงการดำเนินงานและความก้าวหน้า (7) งบประมาณ (Budgeting) ได้จัดทำแผนงบประมาณในการดำเนินงาน วิธีการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขน อำเภอนมสาร จันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ไม่สามารถจัดเก็บขยะมูลฝอยได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงในทุกพื้นที่ได้ในแต่ละวัน เนื่องจากในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขน มีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน ทำให้มีปริมาณขยะเกิดขึ้นโดยประมาณ 4 ตันต่อวัน การจัดเก็บขยะจะใช้รถบรรทุกแบบอัตโนมัติ จำนวน 1 คัน ซึ่งสามารถจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลได้เพียงวันละ 3.5 ตันต่อวัน โดยขยะที่ตกค้างจะเป็นประเภทเศษวัสดุที่เหลือใช้จากบ้านเรือนและร้านค้า ขยะที่จัดเก็บได้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขนจะนำไปทิ้งที่บ่อฝังกลบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา การจัดเก็บได้แค่วันละ 1 เที่ยว เพราะบ่อฝังกลบมีระยะเวลาในการเปิด-ปิดทำการ โดยเริ่มเปิดเวลา 8.30 น. และปิดเวลา 16.30 น. เป็นเหตุให้มีขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตกค้าง แต่ไม่สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ กนลา กอบวิทยา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สรุปผลการวิจัยว่า การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยทางเทศบาลเมืองนราธิวาสได้จัดให้มีภาชนะรองรับขยะแบบที่มีฝาปิด โดยมีถังขยะ 2 แบบ คือ ถังขยะทั่วไปและถังขยะอันตราย แล้วนำไปกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

3. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญมีโครงการคัดแยกขยะในครัวเรือน กิจกรรมร่วมกันทำความสะอาดถนน จัดพาผู้นำชุมชนศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการขยะ มีการประชาสัมพันธ์โครงการหรือให้ความรู้เกี่ยวกับขยะโดยจัดอบรมให้ความรู้กับผู้นำชุมชน จัดทำแผ่นพับ แผ่นป้าย ให้ความรู้กับประชาชน ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง-ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา วิเศษรจนา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า สำนักงานเขตดินแดงมีการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย 3 ส่วน คือ การลดและคัดแยกขยะมูลฝอย การรวบรวมและขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอย พร้อมทั้งมีโครงการและกิจกรรมการจัดการขยะ เช่น โครงการคัดแยกมูลฝอยเศษอาหารไปให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ โครงการอาสาสมัครชักลากมูลฝอยในชุมชน โครงการแพลตฟอร์มสะอาด ชุมชนร่วมมือ นัดทิ้งนัดเก็บ โครงการจัดเก็บสิ่งของเหลือใช้และขยะชิ้นใหญ่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ โพธิกุล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สรุปการวิจัยว่า ทางเทศบาลเมืองแสนสุขใช้หลักการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระยะต้นทาง โดยการรณรงค์สร้างนิสัย สร้างจิตสำนึกให้ประชาชน จัดทำโครงการคัดแยกขยะ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน องค์กรต่าง ๆ บ้าน วัด โรงเรียน เข้าใจในวิธีการในการคัดแยกขยะ ก่อนเก็บไปกำจัด

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. บุคคลภายนอกลักลอบนำขยะมาทิ้งในพื้นที่ตำบลบางขวัญ การทิ้งขยะนอกจุดบริการประชาชนขาดจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ประชาชนขาดจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นทาง

2. ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในเรื่องการคัดแยกขยะ มีการนำขยะที่ไม่สามารถนำไปกำจัดได้มาทิ้ง เช่น เศษวัสดุก่อสร้าง เพอร์นิเจอร์ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ยังน้อย ประชาชนขาดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนลา กอบวิทยา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สรุปผลการวิจัยว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองนราธิวาสคือเรื่องขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่การไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทิ้งขยะไม่ลงถัง รวมถึงการไม่เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเองในการรักษาความสะอาดของชุมชนตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา วิเศษรจนา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า ขาดความร่วมมือจากภาคประชาชนในการคัดแยกขยะ

3. การใช้ภาชนะรองรับขยะแบบไม่มีฝาปิดทำให้มีขยะหกหล่นออกนอกภาชนะ ก่อให้เกิดความสกปรกบริเวณโดยรอบ ภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมีเพียงแบบเดียว ทำให้ไม่ได้มีคัดแยกประเภทขยะ ส่งผลให้ขยะถูกรวมกันมาเกิดการปนเปื้อนซึ่งยากต่อการคัดแยกเพื่อนำไปกำจัดให้ถูกวิธี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่นไม่ได้มีการจัดหาภาชนะรองรับขยะอันตราย ขยะติดไฟ และขยะปนเปื้อนเชื้อโรคให้กับชุมชนอย่างเพียงพอกับความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา วิเศษรจนา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนถังขยะไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะ เนื่องจากพื้นที่เขตดินแดงเป็นชุมชนเมือง คอนโดมิเนียม แฟลต หอพัก ทำให้มีปริมาณขยะจำนวนมาก

4. บุคลากรไม่เพียงพอ เมื่อมีพนักงานลาหยุดทำให้พนักงานที่เหลือต้องทำงานหนักขึ้น ส่งผลให้การจัดเก็บและขนขยะมูลฝอยไปกำจัดเกิดความล่าช้า ไม่สามารถจัดเก็บได้หมด เกิดขยะมูลฝอยตกค้างเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิจิต พลหลา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันคือ บุคลากรไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ โพธิกุล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สรุปการวิจัยว่า จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอและไม่ดีเท่าที่ควร ขาดความรู้

5. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญไม่มีนโยบายหรือมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะที่จริงจัง ขาดความต่อเนื่อง ขาดการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการในการจัดการขยะ การผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางยังไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิจิต พลหลา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนซึ่งเป็นกลไกเพื่อลดขยะมูลฝอยชุมชน ณ แหล่งกำเนิด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย แต่ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นไม่ลดลง อาจเพราะว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมดังกล่าวยังไม่สามารถนำไปสู่การลดขยะมูลฝอยชุมชนตั้งแต่ต้นทางได้ หรือรูปแบบดังกล่าวยังไม่มีการขับเคลื่อนอย่างจริงจังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชนในพื้นที่ไม่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะโดยให้ความรู้ การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะ รณรงค์ขอความร่วมมือจากประชาชนให้มีการคัดแยกขยะและนำขยะมาทิ้งบริเวณที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญจัดเตรียมไว้ เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบล

หนองแหวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหวนได้ รมรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนลา กอบวิทยา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมือง นราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สรุปผลการวิจัยว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องการทิ้ง ขยะของประชาชนที่ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทางเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองนราธิวาสได้เข้าไปให้ ความรู้และรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมากขึ้น เช่น รณรงค์กำจัดขยะเปียกด้วยถังขยะไร้มัน คือ ให้ ชุมชนตัดกันถังขยะฝังในดินเอาไว้สำหรับทิ้งพวกเศษอาหารต่าง ๆ โครงการรณรงค์การจัดการขยะใน ชุมชนโดยนักเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา วิเศษธนา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ปลูกฝังจิตสำนึกการคัดแยกขยะ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อ ลดปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยและขยะตกค้าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิศักดิ์ กัลยาณมิตร และวชิรวัชร งามละม่อม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทมูลฝอย ลดปริมาณการผลิตมูลฝอย เช่น เลือกลงใช้สินค้าชนิดเติมใหม่

2. จัดหาภาชนะให้เพียงพอต่อความต้องการโดยกำหนดจุดวางภาชนะจะคำนึงถึงความ สอดคล้องกับสถานที่ และจัดให้มีถังขยะแบบแยกประเภทเพื่อเป็นการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ ต้นทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนอง แหวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหวนจัดหา ภาชนะรองรับขยะอันตราย ขยะติดไฟ และขยะปนเปื้อนเชื้อโรคให้กับชุมชนอย่างเพียงพอกับความ ต้องการของประชาชน

3. เพิ่มกำลังคนเพื่อลดภาระงานสำหรับพนักงานเก็บขยะ ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่ พนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองแหวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหวนได้ มีการจัดอบรมเรื่องการคัดแยกขยะให้กับพนักงานเก็บขยะและเพื่อให้นำไปประชาสัมพันธ์ให้กับ ประชาชน

4. สนับสนุนการแปรรูปขยะเปียก ทำปุ๋ย น้ำหมัก เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ทางองค์การ บริหารส่วนตำบลบางขวัญต้องจัดเก็บ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทางองค์การ บริหารส่วนตำบลหนองแหวนได้ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในการแปรรูปขยะในชุมชน โดยสนับสนุน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นบางส่วนในการคัดแยกขยะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิจิต พลหลา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น สรุปว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ

ขยะมูลฝอย โดยจัดให้มีรูปแบบกิจกรรม เช่น ธนาคารขยะมูลฝอย การทำปุ๋ยหมัก ขยะมูลฝอยแลกไข่ไก่และสิ่งของ ตลาดนัดรีไซเคิล ชมรมสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้หรือขยะมูลฝอยรีไซเคิล เป็นต้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการลด การคัดแยก และนำขยะมูลฝอยชุมชนมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

5. ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการในการเก็บ ขนส่ง และกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิจิต พลหลา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการจัดเก็บค่าบริการเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของท้องถิ่นเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นจากการเก็บขนขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง รวมทั้งควรให้สอดคล้องกับหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ โพธิกุล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สรุปการวิจัยว่า ควรส่งเสริมให้เทศบาลเมืองแสนสุข ออกข้อบัญญัติของเทศบาล หรือมาตรการการจัดการขยะมูลฝอยที่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และสังคม รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและการบังคับใช้ข้อบัญญัติดังกล่าว และส่งเสริมให้ร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่าจัดการขยะมูลฝอยในอัตราที่เหมาะสมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ควรนำไปใช้

1. จัดให้มีนโยบาย เป้าหมายและแผนการทำงาน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความชัดเจน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญทำการสำรวจ จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย ซึ่งได้แก่ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่และองค์ประกอบของขยะทั่วไป เพื่อจัดทำแผนการคัดแยกจากต้นทางโดยการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ร้านค้า ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และกิจกรรมนั้นสามารถอธิบายได้ว่าทำไมต้องมีการคัดแยกขยะ คัดแยกขยะอย่างไร ดำเนินการจัดเก็บอย่างไร และจัดการกับขยะแต่ละประเภทอย่างไร เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์คืออะไร เช่น มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยร้อยละ 80 จากประชากรทั้งหมด ลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นร้อยละ 5 จากปริมาณขยะในปัจจุบันภายในระยะเวลา 1 ปี

2. ให้การสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ มาทำเป็นปุ๋ย น้ำหมัก อาหารสัตว์ อย่างจริงจังเนื่องจากพื้นที่ของตำบลบางขวัญจัดเป็นพื้นที่การเกษตร หากลดปริมาณขยะย่อยสลายได้จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญประหยัดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะลง เพราะขยะประเภทนี้มีน้ำหนักมาก ความชื้นสูง และสามารถชะลอการซ่อมบำรุงตัวถังรถเก็บขยะได้ เนื่องจากขยะประเภทนี้สามารถกักความร้อนตัวถังให้ผู้กร่อนได้ทำให้อายุการใช้งานสั้นลง

3. รวมกลุ่มกับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ในการจัดให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื่องจากสถานีกำจัดขยะมูลฝอยที่อยู่ในตำบลบางขวัญนั้นไม่มีวิธีการกำจัดที่ไม่ถูกหลักวิชาการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

4. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญควรจัดหารถบรรทุกขยะเพิ่มเติมไว้เพื่อให้สามารถจัดเก็บขยะมูลฝอยได้ทุกวันและรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตจากการขยายตัวของเขตเมือง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยในกรณีมีการซ่อมบำรุงรถบรรทุกขยะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการวิจัยเชิงปริมาณ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลบางขวัญ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ

2. ศึกษาแนวทางการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอย การนำนโยบายไปปฏิบัติว่าบรรลุผลเพียงใด ซึ่งถือเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนมีการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง และสามารถหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมต่อไป

3. ศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในขอบเขตพื้นที่ที่กว้างขึ้น เช่น ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทราทั้งหมด และนำมาเปรียบเทียบวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กนลา กอบวิทยา. (2562). การบริหารจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 2(3/2562), 84-112.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ. (2560). *รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559*. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2563, จาก http://infofile.pcd.go.th/waste/wsthaz_annual59.pdf
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ. (2562). *รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561*. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2563, จาก <http://infofile.pcd.go.th/Waste/Wst2018.pdf>
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดอุทัยธานี (2555). *คู่มือองค์ความรู้ การบริหารจัดการขยะมูลฝอย*. ค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2563, จาก <http://www.uthaithani.go.th/MainMenu/km/KM55/knowledge1.pdf>
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2563, จาก <http://thaimsw.pcd.go.th/report5.php>

- เฉลิมพล ศรีหงษ์. (2562). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิจัยและแนวคิดเชิงทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- ชัยวิชิต พลหลา. (2559). *แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปนัดดา วิเศษจรณา. (2559). *การจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร*. การศึกษาอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ. (2557). *ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ*. ค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2563, จาก <http://nrei.rmutsv.ac.th/sites/default/files/poposal/บทความวิชาการขยะมูลฝอยชุมชนปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ.PDF>
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2550, มิถุนายน 27). *ราชกิจจานุเบกษา*, 124(28ก), 1-5.
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535. (2535, กุมภาพันธ์ 28). *ราชกิจจานุเบกษา*, 109(15), 28-42.
- พริยุดม์ วรรณพฤษ. (2553). *ตอบโจทย์สิ่งแวดล้อมท้องถิ่น : แนวทางการจัดการขยะและน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- ภิกษิตี กัลยาณมิตร และวชิรวัชร งามละม่อม. (2561). *แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 5(1), 172-193.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, เมษายน 6). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134(40ก), 1-90.
- อนันต์ โพธิกุล. (2561). *การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 4(1), 107-121.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ. (ม.ป.ป.). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนา 2560-2563*. ค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2563, จาก http://bangkhwan.go.th/public/plan_upload/backend/plan_5_1.pdf